

UTDANNINGS
FORBUNDET

Vår dato
31.10.2007

Deres dato

Vår referanse
07/01567-3

Vår saksbehandler
Astrid Kristin Moen Sund

Avdeling
Avdeling for
utdanningspolitikk

Deres referanse
200600678-TFS

Arkivkode
62

Direkte telefon
24142231

Kunnskapsdepartementet
Postboks 8119 Dep

0032 OSLO

Høring - forslag til nasjonalt kvalifikasjonsrammeverk for høyere utdanning

Vi viser til brev av 10.7.2007 fra Kunnskapsdepartementet, der Utdanningsforbundet inviteres til å uttale seg om forslaget til et nasjonalt kvalifikasjonsrammeverk for høyere utdanning.

Innledende kommentarer til arbeidsgruppens rapport

Utdanningsforbundet ønsker innledningsvis å peke på at arbeidsgruppen har gjort et meget grundig arbeid. Rapporten er informativ, og drøftingene oppfattes som interessante og viktige. De fleste vurderinger og forbehold er tatt innledningsvis i rapporten, det er foretatt avveininger, valg – og bortvalg – av sentrale problemstillinger og dilemmaer. Premissene for arbeidet med å utforme et forslag til rammeverk for kvalifikasjoner blir dermed avklart innledningsvis. Det gjør også at rapporten kan leses og være til nytte, uavhengig av selve rammeverket. Allikevel kan det være en fare for at en mister nyanser, andre vurderinger og faglige avveininger som kanskje burde være mer framtreddende, kan føre til at en velger for lettvinte og forenklete løsninger på komplekse problemstillinger. Det gjelder for eksempel diskusjonen rundt adgangsnivået til høyere utdanning og utdanninger som på grunn av lengde og innhold faller mellom to nivå.

Rammeverk og lærerutdanning

Arbeidsgruppen problematiserer forholdet mellom det å beskrive og inndelegge grader og profesjonsutdanninger etter nivå. Utdanningsforbundet ser at lærerutdanningene ikke er blant dem som vil oppleve de største utfordringene når det gjelder å skulle tilpasse utdanningene til et nasjonalt rammeverk for kvalifikasjoner i høyere utdanning. Disse utdanningene har lang tradisjon med nasjonale rammeplaner, og er vant med å formulere mål for sluttkompetanse hos studentene.

Utdanningsforbundet er opptatt av at lærerutdanningene skal være helhetlige profesjonsutdanninger. Veiledet praksis er en vesentlig del av den gjennomgående utdanningen. Vi ønsker derfor å uttrykke noe skepsis til hvorvidt et rammeverk kan bidra til å redusere muligheten for at kommende lærere gjennomfører et slikt helhetlig løp, da en her åpner opp for mer fragmenterte oppbygging av kompetanse.

Det er heller ikke sikkert at et rammeverk for kvalifikasjoner er like hensiktsmessig for de disiplinorienterte studiene, som ikke er like rettet mot et definert arbeidsmarkd. Det bør også være rom i norsk høyere utdanning for studier som i så måte skiller seg ut.

Læringsutbytte og merverdi

I tillegg til vektleggingen av transparens, eller tilpasning av gradsstrukturen, er fokus på læringsutbytte, eller studentenes sluttkompetanse, det mest sentrale elementet i utviklingen av rammeverk for kvalifikasjoner. Utdanningsforbundet er positive til prosesser som også fokuserer på utdanningenes læringsutbytte. Vi ser det som viktig både når det gjelder å vise sammenhengen mellom ulike kvalifikasjoner og mulige veier i høyere utdanning.

Vi vil allikevel advare mot at vektleggingen av læringsutbyttet skal bli så styrende for høyere utdanning, at vi mister verdifulle aspekter ved vårt utdanningssystem. Både holdnings- og dannelsesaspektet er svært sentralt i utdanningene og for selve yrkesutøvelsen. Holdninger som eksempelvis kommer til uttrykk i kildevurderinger, er også en viktig del av høyere utdanning. Dette er forhold som må med, når utdanninger skal planlegges og gjennomføres, ikke minst i beskrivelsen av læringsutbyttet.

Det er mange faktorer som spiller inn ved vurderingen av læringsutbytte. En for ensidig vektlegging av læringsutbytte kan bidra til at en mister helheten i høyere utdanning. Gode resultater er ikke minst avhenging av gode læringsstrategier, ressurstilgang, inntakskvalitet, prosess osv.

Forholdet mellom realkompetanse og formalkompetanse i høyere utdanning

Et viktig prinsipp, som blant andre Norge har bidradd til å fremme på europeisk nivå, er anerkjenningen av realkompetanse – både ved opptak til og avkorting av – relevante studier etter individuell vurdering. Det ligger til institusjonene å vurdere om søkere har kvalifikasjoner likeverdig med de fastsatte kravene for opptak, og ved eventuell avkorting i relevante utdanninger. Det er viktig at dagens ordning hvor det er institusjonene som foretar vurdering av realkompetanse, videreføres.

Implementering ved institusjonene

Gjennom implementeringen av Kvalitetsreformen har utdanningsinstitusjonene endret en rekke forhold. Ikke minst har omlegging av studieplaner/programplaner og programbeskrivelser ved institusjonene vært svært tids- og kostnadskrevende.

I rapporten foreslås det at arbeidet med å implementere rammeverket skal være påbegynt ved utgangen av 2007 og avsluttet i 2010. Det mener Utdanningsforbundet er urealistisk. På side 3 i arbeidsgruppens rapport kan vi lese: *”Når det er enighet om et rammeverk på nasjonalt nivå, må alle eksisterende kvalifikasjoner gjennomgå og innplasseres. Videre må studieprogrambeskrivelser og vitnemål gjennomgå og revideres for å sikre at de faktisk beskriver læringsutbytte. Først når dette er på plass, kan kvalifikasjonsrammeverket få den funksjonen det er tiltenkt i nasjonal og internasjonal sammenheng.”* Utdanningsforbundet mener at implementering av et rammeverk må legges inn i institusjonenes årsplaner og

tilpasses andre, viktige oppgaver. Forholdet mellom det europeiske karaktersystemet og deskriptorene i rammeverket må også gjennomgå og tilpasses.

Det er grunn til å stille spørsmål ved nødvendigheten og muligheten av å utføre dette i det omfanget det her skisseres. Som påpekt tidligere, er det ikke alle *kunnskaper, ferdigheter og generelle kompetanser* som lar seg måle og innplasseres i et rammeverk for kvalifikasjoner.

Kvalitetssikring

Avslutningsvis vil Utdanningsforbundet påpeke at et rammeverk for kvalifikasjoner har sine klare begrensinger, noe både arbeidsgruppens rapport og høringsuttalelsene viser til. Hvorvidt man vil lykkes i målsettingene ved rammeverket, vil dels avhenge av hvor godt verktøyet faktisk er, dels hvordan institusjonene ser verdien av dette og tar det i bruk. For at en skal lykkes i dette arbeidet, er institusjonene helt avhengig av de rammene som blir lagt for å foreta de nødvendige justeringene, både i tid og økonomi.

Selv om rammeverket er generelt og overordnet, er det viktig at det samtidig legges inn et ansvar, eller mekanismer for kvalitetssikring, for videreutvikling, vedlikehold og drift av dette. Hvordan vet vi for eksempel at det virker slik det er tenkt? Utdanningsforbundet foreslår at ordningen evalueres etter for eksempel fem år, slik det er foreslått for Det europeiske kvalifikasjonsrammeverket (EQF).

Med vennlig hilsen
for Utdanningsforbundet

Torbjørn Ryssevik
avdelingssjef

Astrid Kristin Moen Sund
spesialkonsulent